

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної та економічної освіти

Кафедра педагогіки вищої школи

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки студентів

рівня вищої освіти доктор філософії

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 011 Науки про освіту

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-науковою програмою

«Освітні, педагогічні науки»

(назва програми)

мова навчання українська

Розробники:

Топольник Я.В. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Рецензенти:

Саяпіна С.А., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Гаврілова Л.Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і практики початкової освіти

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри Топольник Я.В. _____
(ПІБ)

Погоджено групою забезпечення спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Керівник групи забезпечення С.А.Саяпіна _____
(ПІБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«28» серпня 2020 р.

протокол № 1

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2 самостійної роботи студента – 4	10	10
	Практичні	
	10 год.	10 год.
	Самостійна робота	
	70 год.	70 год.
	Вид контролю: екзамен	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Розвиток системи вищої освіти в Україні» є: підготовка професійно компетентного фахівця з високим рівнем педагогічної грамотності, як важливої складової його професійної культури в питаннях вищої освіти та вищої школи в Україні; формування в здобувачів професійної компетентність майбутнього педагога у засіб аналізу нормативно-правової бази вищої освіти та з'ясування стратегії її розвитку, ознайомлення з особливостями формування провідних тенденцій, суперечностей і закономірностей професійної освіти, актуалізації історичного досвіду в сучасних умовах модернізації національної освіти; поглиблення знань із сучасної теорії та практики організації управління та державного регулювання освітньої діяльності в Україні, загальних принципів суспільного поділу праці в Україні, нормативно-правових документів сфери освіти.

2. Матриця результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни «Розвиток системи вищої освіти в Україні»

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<p>Здатність демонструвати знання щодо нормативно-правової бази закладів вищої освіти в Україні; готовність застосовувати в професійній діяльності основні нормативні документи в галузі освіти.</p> <p>Здатність тлумачити основні категорії, поняття, та терміни, які вживаються при висвітленні проблем сучасної вищої освіти.</p> <p>Здатність аналізувати цілі, цінності й пріоритети розвитку сучасної вищої освіти, а також основні напрями її модернізації і реформування в Україні.</p> <p>Розуміти місце дисципліни в системі підготовки фахівця та її взаємозв'язки з іншими галузями знань і навчальними дисциплінами.</p> <p>Здатність оперувати основними поняттями дисципліни, вільно користуватися спеціальною термінологією.</p> <p>Здатність до збору, обробки, збереження, продукування, передачі й аналізу професійно важливої інформації з різних джерел.</p> <p>Здатність планувати та вирішувати завдання особистісного та професійного розвитку, уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>Здатність працювати в професійній команді та автономно, дотримуючись етичних норм професійної діяльності.</p> <p>Здатність оцінювати власну науково-професійну діяльність, будувати та втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.</p>	<p>Поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання з використанням інноваційних технологій:</p> <p>словесні методи: лекція (проблемна, лекція з розгляду конкретних ситуацій, лекція-консультація, круглий стіл тощо), пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, бесіда, семінар, диспут, дискусія;</p> <p>наочні методи: спостереження, демонстрація; практичні методи: обробка довідкової інформації, тезування, рецензування, аналіз подій, самостійна робота (робота із друкованими та електронними інформаційними ресурсами, виконання завдань: конспектування, анотування, написання есе); відеометод: дистанційні, мультимедійні.</p>	<p>спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне та письмове опитування, практична перевірка, рейтинговий контроль, взаємоконтроль (взаємооцінка), самоконтроль (рефлексія, самооцінка), оцінювання самостійної роботи (наукове повідомлення, презентація, есе, реферування наукової літератури), екзамен.</p>

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л.	пр.	лаб.	с.р.		л.	пр.	лаб.	с.р.
Тема 1. Поняття системи в педагогіці. Види педагогічних систем.	12	2			10	12	2			10
Тема 2. Зародження та розвиток освіти в Україні.	12		2		10	12		2		10
Тема 3. Сучасний стан вищої освіти в Україні.	12	2			10	12	2			10
Тема 4. Провідні тенденції розвитку вищої освіти й науки в Україні	14	2	2		10	14	2	2		10
Тема 5. Структура вищої освіти. Документи про вищу освіту.	14	2	2		10	14	2	2		10
Тема 6. Система стандартів вищої освіти.	13	1	2		10	13	1	2		10
Тема 7. Система нормативних документів сфери освіти: організація освітнього процесу у ЗВО	13	1	2		10	13	1	2		10
Усього годин	90	10	10		70	90	10	10		70

4. Програма навчальної дисципліни

4.2. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл. годин	
		дфн	зфн
1	Поняття системи в педагогіці. Види педагогічних систем.	2	2
2	Сучасний стан вищої освіти в Україні.	2	2
3	Провідні тенденції розвитку вищої освіти й науки в Україні	2	2
4	Структура вищої освіти. Документи про вищу освіту.	2	2
5	Система стандартів вищої освіти.	1	1
6	Система нормативних документів сфери освіти: організація освітнього процесу у ЗВО	1	1
Разом		10	10

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кіл. годин	
		дфн	зфн
1	Зародження та розвиток освіти в Україні.	2	2

2	Розвиток вищої освіти: тенденції та перспективи	2	2
3	Принципи побудови системи вищої освіти в Україні.	2	2
4	Сучасний стан стандартизації вищої освіти в Україні	2	2
5	Основні нормативні документи в галузі освіти.	2	2
	Разом	10	10

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кіл. годин	
		дфн	зфн
1	Педагогічна система і її основні елементи.	10	10
2	Освіта в Україні: історія та сучасність.	10	10
3	Вища освіта України: стан, проблеми, перспективи.	10	10
4	Новітні тенденції розвитку вищої освіти та освіти протягом життя: перспективи для України.	10	10
5	Державна політика в галузі вищої освіти.	10	10
6	Формоутворююча роль стандартів вищої освіти в організації освітнього процесу.	10	10
7	Нормативно-правове регулювання сфери вищої освіти щодо забезпечення системи якості освіти та основні аспекти його вдосконалення та подальшого розвитку.	10	10
	Разом	70	70

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

Діагностика результатів навчання включає диференційований та об'єктивний облік результатів освітньої діяльності здобувачів і включає наступні блоки:

– контроль засвоєння теоретичних знань (усне опитування, обговорення проблемних питань, розв'язання ситуаційних завдань, виконання аудиторних та позааудиторних робіт тощо на практичних заняттях);

- контроль самостійної роботи здобувачів (наукове повідомлення, презентація, есе, реферування наукової літератури тощо);
- підсумковий контроль: семестровий екзамен.

Питання до екзамену

1. Поняття «система», «системний підхід».
2. Поняття «педагогічна система». Види педагогічних систем.
3. Засади для виділення елементів педагогічної системи.
4. Особливості створення і функціонування педагогічної системи.
5. Загальна характеристика системи освіти.
6. Педагогічна система і її основні елементи.
7. Поняття і сутність педагогічної системи
8. Сутнісні характеристики педагогічної системи.
9. Структура педагогічної системи.
10. Системоутворювальний чинник педагогічної системи.
11. Принципи побудови та реалізації педагогічної системи.
12. Основні особливості побудови педагогічної системи.
13. Умовами функціонування педагогічної системи.
14. Традиційна освіченість українців.
15. Університет як модель сполучення навчання, науки і громадського життя: поєднання наукового консерватизму, студентського демократизму і громадського моніторингу (Україна, ХХІ століття).
16. Університет у глобальному, локальному та міжкультурному вимірах.
17. Історичний характер. Вища освіта в Україні у ХV–ХVІ століттях.
18. Становлення Львівського університету
19. Вища освіта в Україні в ХVІІІ – ХІХ столітті.
20. Етапи розвитку вищої педагогічної національної школи України.
21. Освітні реформи ХІХ століття. Статути вищих навчальних закладів.
22. Рівні, ступені та кваліфікації вищої освіти в університеті.
23. Наукові ступені. Вчені звання.
24. Вища освіта та заклади вищої освіти.
25. Напрями діяльності закладу вищої освіти.
26. Наукова діяльність у системі вищої освіти.
27. Післядипломна освіта і заклади післядипломної освіти.
28. Структура вищої освіти України.
29. Наукові ступені та вчені звання в Україні.
30. Мета вищої освіти.
31. Типи закладів вищої освіти визначені Законом України «Про вищу освіту».
32. Головні завдання закладу вищої освіти.
33. Основні напрями діяльності закладу вищої освіти.
34. Наукова діяльність у системі вищої освіти.
35. Процес управління системою науково-дослідної роботи у ЗВО України.
36. Тенденції розвитку вищої освіти в сучасному світі.
37. Тенденції розвитку освіти в Україні.

38. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні.
39. Провідні тенденції розвитку системи вищої освіти в сучасному світі.
40. Стратегічні завдання реформування вищої освіти в Україні.
41. Відповідності між сформованими традиціями в українській вищій школі й новими віяннями, пов'язаними зі вступом у світовий освітній простір.
42. Структура освіти. Структура вищої освіти.
43. Вища освіта та законодавство про вищу освіту. Документи про вищу освіту.
44. Інституції у системі вищої освіти України.
45. Вища освіта та її зв'язок з іншими рівнями освіти в Україні.
46. Державна політика у галузі вищої освіти.
47. Роль стандартів у системі вищої освіти.
48. Види стандартів вищої освіти, складові, особливості розробка та використання.
49. Зміст освіти, зміст навчання.
50. Освітньо-професійна програма (ОПП) підготовки молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, післядипломної підготовки.
51. Нормативно-правова база організації освітнього процесу.
52. Порядок організації освітнього процесу.
53. Форми навчання у закладах вищої освіти.
54. Навчальний час студента. Особливості навчання студентів за індивідуальними графіками.
55. Робочий час науково-педагогічних працівників.
56. Принципи управління закладом вищої освіти. Керівник закладу вищої освіти.
57. Вимоги, що встановлює СВО до освітньої програми.
58. Автономія та самоврядування закладу вищої освіти.
59. Керівник закладу вищої освіти.
60. Історичні етапи становлення та розвитку вищої освіти на Україні.
61. Розвиток освіти та педагогічної думки в незалежній Україні.
62. Перспективи розвитку української освіти та педагогіки у XX-XXI ст.
63. Тенденції, що будуть проявлятися та впливати на реалізацію ідеї розвитку цілісної людської особистості в системі освіти XXI століття.
64. Стратегічними завданнями реформування вищої освіти в Україні.

7. Рекомендована література

Основна

1. Дебич М.А. Інтернаціоналізація вищої освіти: світовий досвід: монографія. Суми: Університетська книга, 2017. 291 с.
2. Інновації у вищій школі в контексті інтернаціоналізації освіти: колективна монографія. Видання перше. Луцьк: Луцький НТУ, 2019. 234 с.
3. Лопушняк Г.С., Рибчанська Х.В. Вища освіта України: державне регулювання та перспективи розвитку: монографія. Львів: Ліга Прес, 2018. 283 с.
4. Професіографічний підхід у системі вищої освіти: монографія / колектив авторів, за ред. О.А.Дубасенюк. Житомир: Вид-во О.О.Євенок, 2019. 328 с.
5. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А.Василюк, М.Дей; кол. авторів: А.Василюк, М.Дей, В.Базелюк та ін.; НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 176 с.

Допоміжна

1. Вища освіта України у 2017 році: статистичний збірник. К.: ДКСУ, 2018. 298 с. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Павліха Н., Тоцька О. Стратегічні напрями модернізації системи управління вищою освітою в Україні. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. 2019. № 4. С. 33–41. URL: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-33-41>
3. Підготовка фахівців нової генерації – завдання вищої освіти. Тези науково-методичної конференції кафедр університету (29 – 30 листопада 2017 року) / Шумик Д.В. (відп. редактор). Харків, 2017. 183 с.
4. Тоцька О.Л. Концептуальні засади управління розвитком вищої освіти в Україні: трансформація напрямів державної політики. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2020. № 22. С. 64–70.
5. Хохленко О.М. Концептуальні засади розвитку вищої освіти в Україні. *Dictum factum*. 2018. № 1. С. 80–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dicf_2018_1_16
6. Черниш О. В. Концептуальні засади стратегічного управління закладами вищої освіти. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 3. С. 104–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2018_3_21

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: проєкт. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>

2. Постанова КМУ „Перелік галузей і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти” від 29.04.2015 р. № 266 *Освіта України*. 2015. 18 трав. (№ 20). С.4.
3. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 1 лип. 2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: постанова Кабінету Міністрів України № 266 від 29 квіт. 2015 р. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1421144886/1424935774/>
5. Рекомендації ЗВО щодо розвитку систем забезпечення академічної доброчесності. URL: <https://naqa.gov.ua/рішення-і-положення/>
6. Рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості. URL: <https://naqa.gov.ua/рішення-і-положення/>
7. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року: проєкт. URL: http://osvita.ua/doc/files/news/438/43883/HE_Reforms_Strategy_11_11_2014.pdf
8. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України № 922-VIII від 25.12.2015 (зі змінами № 870-IX від 03.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
9. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 черв. 2013 р. № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
10. Ліцензійні умови у сфері вищої освіти (Постанова КМУ від 30.12.2015 р., №1187). URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/other/49530/>

9. Посилання на дистанційний курс

дистанційний курс «Розвиток системи вищої освіти в Україні» (<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/>);